



Samenvatting

Sinds 2020 bestaat er in het kader van de uitvoering van de agenda "samen maken we Nederland groter" de wens om de samenwerking tussen de provincie en de gemeenten in Zuid-Limburg te continueren en samen verder te verdiepen. Dit heeft er onder andere toe geleid dat Zuid-Limburg is aangewezen als een van de NOVI gebieden in Nederland. Daar de NOVI aanpak zich voornamelijk richt op het ruimtelijke spoor is de samenwerking in Zuid-Limburg breder. Ondanks diverse strategische notities en onderzoeken en de vele samenwerkingsverbanden rijst de vraag waar de crux zit dat in Zuid-Limburg toch nog onvoldoende krachtig en eensgezind wordt samengewerkt en er onvoldoende resultaten worden bereikt. Inmiddels zijn er in het land 5 onderzoeken naar samenwerkingsverbanden in regio's gedaan (bestuurlijke regionale ecosystemen (BRE)) en lopen er nog twee. Opvallend is dat uit een algemeen onderzoek naar BRE's in Nederland al is gebleken dat (Zuid-) Limburg één van de meest intensieve bestuurlijke netwerken van Nederland heeft, los van de vraag of dat positief of negatief is. Op grond van een bestuurlijke (katalysatorteam, tripool, middengebied) en ambtelijke verkenning (kring gemeensecretarissen) is draagvlak ontstaan voor het uitvoeren van een BRE voor Zuid-Limburg.

Beslispunten

1. Instemmen met het uitvoeren van een onderzoek naar bestuurlijke ecosystemen in Zuid-Limburg en de uitkomsten daarvan concreet ter hand te nemen en mee te nemen in een nog op te stellen propositie voor het nieuw te vormen provinciebestuur in 2023;
2. Deze deelname financieel te ondersteunen door als centrumgemeente een bijdragen van 10.000€ te leveren aan de totale kosten van 75.000€. De overige centrumgemeenten doen eenzelfde bijdrage (totaal 30.000€). De provincie Limburg heeft toegezegd eveneens 30.000€ bij te dragen. De overige 15.000€ worden bij gedragen door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
3. In te stemmen om het opdrachtgeverschap bij de gemeente Maastricht te beleggen. De ambtelijke voorbereidingsgroep Katalysatorteam zal als klankbordgroep fungeren;
4. In te stemmen met het informeren van de gemeenteraad middels een raadsinformatiebrief en enquête behorende bij het onderzoek.

Besluit Burgemeester en Wethouders d.d. 21 juni 2022:

Conform.



1. Aanleiding

Sinds 2020 bestaat er in het kader van de uitvoering van de agenda "samen maken we Nederland groter" de wens om de samenwerking tussen de provincie en de gemeenten in Zuid-Limburg te continueren en samen verder te verdiepen. Dit heeft er onder andere toe geleid dat Zuid-Limburg is aangewezen als een van de NOVI gebieden in Nederland. Daar de NOVI aanpak zich voornamelijk richt op het ruimtelijke spoor is de samenwerking in Zuid-Limburg breder. Ondanks diverse strategische notities en onderzoeken en de vele samenwerkingsverbanden rijst de vraag waar de crux zit dat in Zuid-Limburg toch nog onvoldoende krachtig en eensgezind wordt samengewerkt en er onvoldoende resultaten worden bereikt.

2. Context

Voorgeschiedenis

De gezamenlijke gemeenten in Zuid-Limburg hebben in 2019 aan het nieuwe college van GS een aanbod gedaan in de vorm van een agenda "samen maken we Nederland groter" om de samenwerking tussen de provincie en de gemeenten in Zuid-Limburg te continueren en samen verder te verdiepen. Eind 2019 hebben een vertegenwoordiger namens de landelijke gemeenten in Zuid-Limburg en namens de grote steden in Zuid-Limburg het initiatief genomen tot een overleg met de provincie over deze samenwerking. In een kleine setting van beide partijen is van daaruit een oriënterend bestuurlijk overleg opgestart om te komen tot een breed gedragen aanpak voor die verdieping en bovenal voor de realisatie van gezamenlijke opgaven en ambities. Deze kopgroep, (stond aanvankelijk als 'Gideonsbende' te boek), bestond uit burgemeesters Annemarie Penn Te Strake, Nicole Ramaekers (Gulpen-Wittem/Middengebied) en later ook Petra Dassen (Kerkrade) onder voorzitterschap van toenmalige gedeputeerde Andy Drippy. Deze kopgroep werd ondersteund door een klein ambtelijk team van de provincie en van enkele ambtenaren uit de gemeenten van de burgemeesters. In deze groep zijn enkele ideeën ontwikkeld om de samenwerking en met name de uitvoeringskracht verder te brengen.

Conferentie 'call to action'

Op 30 september 2020 is vanwege corona een digitale conferentie gehouden met alle gemeentebestuurders, vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven met een duidelijke verbinding met de regio zoals de heer Oostwegel, Jan Paul Rutten van de Gulpener brouwerij en vertegenwoordigers uit het maatschappelijk middenveld en onder meer prof. Caspar van den Berg van de RUG. Laatstgenoemde gaf een toelichting op een lopend landelijk onderzoek over bestuurlijke regionale netwerken met het aanbod dat Zuid-Limburg hieraan zou kunnen deelnemen.



Verbinding met de NOVI agenda en NOVI governance

In 2020 liep een parallel traject van de gemeenten, de provincie en enkele departementen om te komen tot een aanvraag voor de NOVI status voor Zuid-Limburg op basis van gezamenlijke agenda met gebruikmaking van de afstemmings- en samenwerkingsstructuur die al langer in Zuid-Limburg voor met name ruimtelijke opgaven.

Gideonsbende omgevormd tot katalysatorteam

Eind 2020 is geconcludeerd dat het spoor van NOVI en de initiatieven van de Gideonsbende het beste met elkaar konden worden verbonden om op die manier de krachten te bundelen. De oorspronkelijke Gideonsbende is omgevormd tot 'het Katalysatorteam' en heeft als hoeder van de samenwerking en voortgang een positie gekregen naast het Bestuurlijk Kernoverleg Zuid-Limburg (bestuurlijk opdrachtgever in het NOVI-gebied). Het team is uitgebreid met een vertegenwoordiger van BZK, de Euregio en de burgemeesters van Heerlen en Sittard-Geleen.

Begin 2021: keuze niet deel te nemen aan onderzoek

Binnen de katalysatorteam lag nog steeds de vraag voor om deel te nemen aan een onderzoek naar het bestuurlijk regionaal netwerk in Zuid-Limburg (BRE). Begin 2021 is de keuze gemaakt om niet deel te nemen aan een BRE onderzoek. Op dat moment was met name vanuit GS de opvatting dat de NOVI governance en samenwerking meer was gediend met een geleidelijk groeiproces en niet met een onderzoek en de uitkomsten daarvan die wellicht dat groeiproces zouden kunnen verstoren.

Nieuwe oproep katalysatorteam tot BRE onderzoek

In het katalysatorteam is in het najaar van 2021 door met name door de burgemeesters in dat team de oproep herhaald om een opdracht te verstrekken voor een BRE onderzoek om zodoende beter zicht te krijgen op de vraag waar de crux zit dat in Zuid-Limburg onvoldoende krachtig en eensgezind wordt samengewerkt en onvoldoende resultaten worden bereikt.

Inmiddels zijn er in het land 5 BRE onderzoeken afgerond en lopen er nog twee. Op basis daarvan kan een beter beeld worden verkregen over de meerwaarde van een dergelijk onderzoek voor een regio.

Op 9 februari jl. hebben prof van den Berg (RUG) en de heer Frederik van Dalftsen van Berenschot een presentatie gegeven over de onderzoeksopzet en de meerwaarde van zo'n onderzoek. De presentatie is als bijlage bijgevoegd.



Opvallend is dat uit een algemeen onderzoek naar BRE's in Nederland al is gebleken dat (Zuid-) Limburg één van de meest intensieve bestuurlijke netwerken van Nederland heeft, los van de vraag of dat positief of negatief is.

In de interne bespreking na de presentatie gaven de burgemeesters aan alleen maar meer overtuigd te zijn van de meerwaarde. De vertegenwoordiger van BZK attendeerde er op dat de regio en de bestuurders daarbinnen ook met de uitkomsten van een BRE onderzoek zelf aan de lat staan om stappen te zetten in de ontwikkeling van de samenwerking zoals de versterking van de slag- en uitvoeringskracht. Verder werd in de discussie opgemerkt dat bij een eventuele opdracht in elk geval de rijks grensoverschrijdende dimensie nadrukkelijk een plek dient te krijgen en dat niet alleen de 'wat'-vraag in de zin thema's, agenda e.d. aan bod moet komen maar vooral de 'hoe' (kom je tot een efficiënte en effectieve samenwerking) vraag.

Voorzitter Roefs constateerde in het naberaad van het katalysatorteam dat er een groot draagvlak is voor een BRE onderzoek en is daarom bereid vanuit de provincie medewerking te geven aan een onderzoek. Zij heeft aangegeven dat de provincie bereid is een financiële bijdrage te leveren en ambtelijk te ondersteunen. De burgemeesters hebben aangegeven dat de bijdrage door de gemeenten onderling zal worden afgestemd en geregeld. Hiertoe is het BRE onderzoek in de kring gemeentesecretarissen Zuid-Limburg besproken en in Tripool verband. Het ambtelijk ondersteuningsteam van het katalysatorteam heeft de opdracht gekregen de opdrachtverstrekking en verdere voorbereidingen op te pakken. Het katalysatorteam zal worden aangewezen als stuurgroep en de gemeente Maastricht zal namens de gemeenten als opdrachtgever fungeren. Op verzoek van de gemeente Heerlen wordt ook een vertegenwoordiger van Parkstad Limburg aangehaakt bij de ambtelijke voorbereidingsgroep.

3. Gewenste situatie

Opdracht verlenen voor een onderzoek naar bestuurlijke ecosystemen in Zuid-Limburg. Op voorspraak van de burgemeesters van de Tripool gemeenten en het middengebied (vertegenwoordigd in het Katalysatorteam) is er draagvlak voor een dergelijk onderzoek bij de Zuid-Limburgse gemeenten, de provincie Limburg én het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties. De uitkomsten van het onderzoek zullen concreet worden opgepakt en worden meegenomen in een propositie voor het nieuwe provinciale bestuur in 2023.

In september 2022 wordt een bestuursconferentie NOVI (als follow up van de conferentie van 30 september 2020) georganiseerd voor alle (nieuwe) college's van burgemeester en wethouders. Tijdens deze bestuursconferentie zal ook aandacht zijn voor het BRE onderzoek teneinde de (nieuwe) college's op gelijke vlieghoogte te brengen.



1. *Bestuurlijke ecosystemen verbeteren*

Het is belangrijk helder te krijgen op welke manier het bedrijfsleven en maatschappelijk middenveld het beste gefaciliteerd kunnen worden door overheden in Zuid-Limburg. Ook is het belangrijk de grensoverschrijdende belemmerende wet- en regelgeving in beeld te krijgen.

2. *Uitvoeringskracht vergroten*

Hierdoor kan gezamenlijke uitvoeringskracht en organisatiekracht sneller en efficiënter bewerkstelligd worden.

3. *Deze afspraak is gemaakt i.v.m. belang voor gemeenten Zuid-Limburg*

De centrumgemeenten willen kartrekker zijn van dit onderzoek en willen middels een financiële bijdrage het belang namens gemeenten in Zuid Limburg benadrukken. Dat is besproken in de kring gemeentesecretarissen ZL en door de Tripool. burgemeesters en gemeente secretarissen.

4. *Goede input is zo geborgd*

Formeel moet een gemeente opdrachtgever zijn. In Tripool verband is afgesproken dat dat Maastricht zal zijn. In de klankbordgroep zijn zowel de centrum als de landelijke gemeenten en hun achterban vertegenwoordigd. De gemeentesecretarissen zullen via het Zuid-Limburgse secretarissenoverleg betrokken worden.

5. *Input van Raadsleden is belangrijk*

De Raadsleden wordt gevraagd actief bij te dragen aan inzichten en oplossingsrichtingen voor bestuurlijke samenwerking in Zuid Limburg.

4. Effect op duurzaamheid en/of gezondheid

N.v.t.

5. Effect op de openbare ruimte

N.v.t.

6. Personeel en organisatie

N.v.t.

7. Informatiemanagement en automatisering (incl. Smart City)

N.v.t.

8. Financiën

De bijdrage van 10.000€ zal worden gedekt uit het budget samenwerking Tripool.



9. Aanbestedingen

N.v.t.

10. Participatie tot heden

N.v.t.

11. Voorstel

1. Instemmen met het uitvoeren van een onderzoek naar bestuurlijke ecosystemen in Zuid-Limburg en de uitkomsten daarvan concreet ter hand te nemen en mee te nemen in een nog op te stellen propositie voor het nieuw te vormen provinciebestuur in 2023;
2. Deze deelname financieel te ondersteunen door als centrumgemeente een bijdragen van 10.000€ te leveren aan de totale kosten van 75.000€. De overige centrumgemeenten doen eenzelfde bijdrage (totaal 30.000€). De provincie Limburg heeft toegezegd eveneens 30.000€ bij te dragen. De overige 15.000€ worden bij gedragen door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
3. In te stemmen om het opdrachtgeverschap bij de gemeente Maastricht te beleggen. De ambtelijke voorbereidingsgroep Katalysatorteam zal als klankbordgroep fungeren; In te stemmen met het informeren van de gemeenteraad middels een raadsinformatiebrief en enquête behorende bij het onderzoek.

12. Uitvoering, evaluatie en vervolg

Het college en de gemeenteraad zullen regelmatig geïnformeerd worden over de voortgang van het onderzoek. Hieronder de planning van het onderzoek op hoofdlijnen.



Fase 1: Start van het onderzoek, juni 2022 | In de eerste fase spreekt Berenschot met de ambtelijke klankbordgroep en (mogelijk) met de bestuurlijke stuurgroep van het onderzoek. Daarnaast worden de eerste onderzoeksactiviteiten gepland.



Fase 2 & 3: Kwantitatieve dataverzameling en analyse, juli tot en met september 2022 | In fase 2 en 3 van het onderzoek wordt informatie verzameld en geanalyseerd, om zo 'een foto' van de regio te kunnen maken (tussenproduct). Hiervoor verzamelt Berenschot relevante documentatie en wordt een lijst van alle samenwerkingsverbanden in de regio opgesteld. In deze fases wordt ook een enquête verspreid onder volksvertegenwoordigers en inwoners. Ten slotte wordt middels diverse databronnen een beeld van het bestuurlijk, maatschappelijk en economisch regionaal ecosysteem geschetst.

Fase 4 en 5: Kwalitatieve dataverzameling en analyse, september tot en met november 2022 | In fase 4 en 5 van het onderzoek worden interviews en focusgroepen georganiseerd met personen die een rol spelen in de bestuurlijke, economische en maatschappelijke ecosystemen in Zuid-Limburg.

Fase 6: Rapportage, december 2022 tot en met januari 2023 | In fase 6 van het onderzoek wordt de eindrapportage opgesteld. De conceptrapportage wordt besproken met de ambtelijke klankbordgroep en bestuurlijke stuurgroep die betrokken zijn bij het onderzoek.